

חנה גולדברג מזמינה את המתבונן לשחק איתה את המשחק

מתוך התערוכה "הסתר פנים 2", טכניקת שמן על קנבס. התערוכה מוצגת עד 7.5 במקלט לאמנות, ירושלים

ללא פנים, ללא שם

בסלון הבית שגדלתי בו היה תצלום משפחתי של אבי לפני השואה. את אביו, אמו, אחותו ושלושת אחיו לא הכרתי. הם לא שרדו. לפני כמה חודשים נפטר דודי שמואל, אחיו של אבא. מהחלוויה נסעתי ישר לסטודיו והתחלתי לצייר את המשפחה מאותו תצלום מוכר. בעודו רטוב הבאתי את הציור מנחה לאבי היושב שבעה. תוך כדי העבודה הרגשתי כמה קשה לי לצייר את מי שידעתי שלא שרדו. תהיתי אם ארגיש שונה כשאצייר מצילומי משפחות שבהן אני לא יודעת מי שרד ומי לא. חיפשתי תצלומים של משפחות בסדר גודל דומה, משפחות שהצטלמו באותו רגע שלפני השואה, ונוכחתי לדעת כמה דומים הצילומים: ההורים ישובים באמצע, ילד קטן ו/או תינוק ביניהם, האחים הגדולים עומדים מאחור, הקטנים

מלפנים, ומהצדדים מוצבים הילדים בגילי הביניים. שאלתי את עצמי מהדמויות שאני מציירת שרדה ומי לא, "מי בקצו ומי לא בקצו". מצאתי את עצמי משחקת ב"אן דן דינו". בשלב מסוים התחלתי להעביר דמויות מתמונה לתמונה: הוצאתי ילדים ממשפחה אחת והעברתי למשפחה אחרת. שיחקתי אותה מנגלה. שיחקתי אותה אלוהים. בציורים השתמשתי בצבעי אש בלבד: מהאדום ועד הצהוב. שכבת הבסיס של כל העבודות היא זהב. גם את פניהן החסרות של כל הדמויות כיסיתי בזהב. כמו בפסלים השטוחים המוצבים באתרי תיירות, שם מוזמן התייר להכניס את ראשו לעיגול הריק במקום שבו אמור להיות ראשה של הדמות, כך אני מזמינה את המתבונן להשלים את הפאזל, לשחק איתי את המשחק.

אן דן דינו. כשנכנסים לתערוכה כל התמונות נראות דומות. בשלב השני ניתן להבחין בהבדלים בין התמונות ובחסרון תווי הפנים. אף שאין להן פנים ניתן לאפיין כל אחת מהדמויות בצורה מדויקת. רק מי שמכיר את הצילומים המקוריים יוכל להבחין ב"החלפות" שעשיתי במשפחות. זו תערוכה שמתחפשת לתערוכת זיכרון: התבוננות חוזרת תבחין בממד שהוא ההפך מוזיכרון. השמטת הפנים מייצרת השטחה והכללה של זיכרון שהופך לאוטומטי, טקסי ובלתי אישי. הפורמט החזותי האחיד שבו אנו מורגלים הופך את הזיכרון למנגנון מתוחכם של השכחה. הציורים נראים כאילו הם חוזרים על עצמם, אף שבכל אחד מהם מצוירת משפחה אחרת, ממקום אחר. רק הגורל אחד היה.

חנה גולדברג,
מראשונות
האמניות הדתיות,
מורה לאמנות
במכללת אמונה.